

például gyerekkoromban még efféle siralmasan provinciális ideákat próbáltak az agyamba plántálni, hogy „Légy becsületes!”, meg „Igyekezz hasznos tagjává válni a társadalomnak!” – cseppet sem törődve azzal, mennyire csonkítják vele még alakulóban lévő individuumomat. Ha lassan és nehézkesen is, de tanulgatjuk, hogy tisztelnünk kell minden kisebbség és hatalmasság másságát, anélkül, hogy ők egy verébsóhajtásnyira is tisztelnék a mi, hozzájuk képest nyilvánvaló másságunkat. Örvendetes fejlődésünk további száz példáját tudnám sorolni, de hát mit szaporítsam a szót: az e jövőt építő folyamatokban részt vevő (muszáj neki, bár hajnali órákban már nem török rá bőrkabátosok az ajtót, csak egyszerűen, a társadalom mély közönye mellett, esetleg jóváhagyásával éhen hal) Tisztelt Olvasó úgyis tudja, mi mindenre gondolok.

Csak hát egy társadalom fejlettségi fokának megítélési szempontjai változók: a gyorsuló idő, az információ-robbanás, a vezérlő trendi, a tőzsdei árfolyammozgások, a befektetők törekeny bizalma – hohó! és höhő! –, meg a mifene hirtelen változásokat képesek produkálni. Ha a világ dolgait meghatározó hangadó körök az ezer főre eső, tomporba ültetett szilikonzacskók százalékában kezdik meghatározni a fejlettség fokát, nincs mit tenni. Kis nép vagyunk, alkalmazkodnunk kell a nagyokhoz: arcunkon némi szégyenpírral be kell vallanunk, lemaradásunk valóban katasztrofális. És hiába vagyunk kis nép, hiába is igyekszünk hallgatni a magukat szocialistának és liberálisnak nevező, javarészt magyar állampolgárok intelmeire, hogy szükségszerű lenne még annál is kisebbre összehúzni magunkat, de annyira egyszerűen képtelenek vagyunk kicsik lenni, ahogy azt a magukat fejlettebbnek tudók elvárják tőlünk.

PAYER IMRE

Egésztelen rom, néma zshivaj

*Mintha padlásnál kezdené a házát
építeni, s loholva, utólag
alapozna, mégis hiába lát át
emeleteket, képzetet, szót rak-
hat csak, nem lel földet, csak talajt, horpadt
összegányolt lomból, s mi kihajt
belőle, nem ház a telken, de kókad,
egésztelen rom és néma zshivaj.*

*S hogy feszítené az idő a vásznát!
rászöve a szétygűródött múlt, utókat
rángna, s előlről kezd rajzolni ábrát,
hullámzik az ég, száll a föld, ujólag,
akik voltunk – hol vannak ők? valókat
vetítve, átsatírozva a baj,
szétomolva fut, összeállva forgat
egésztelen rom és néma zshivaj.*

*Félbetörött sors keresné maga-mását
új reményekhez a lét-fulladásnak?
fölemelve fejed árnyát meglátnád
földnélküli égnek, új horizontnak?
van ott és volt ott valami a szóknak?
beomló gödörben betűnyi jaj?
mit mondanál rögöknek, zuhogóknak?
– egésztelen rom és néma zshivaj.*

Ajánlás

*Herceg, egetlen földön meglakolnak
a szóródó szók: világtalannyi zaj?
– földtelen ég, ha terem még maholnap:
egésztelen rom és néma zshivaj.*